

قانون آیین دادرسی کیفری

مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۴

زیر نظر:

دکتر بابک پورقهرمانی

دکتر جمال بیگی

دکتر فاطمه احدی

اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه

۱۳۹۴

سر شناسه: پورقهرمانی گلپه، بابک، ۱۳۵۸

عنوان و نام پدید آور: قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲

مشخصات نشر: مراغه؛ دانشگاه آزاد اسلامی (مراغه)؛ ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری: ۲۱۵ ص.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۳۴۸۵-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیای مختصر

یادداشت: فهرستویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opacnlai.ir> قابل دسترسی است

شناسه افزوده: جمال یگی، ۱۳۵۴

شناسه افزوده: فاطمه احدی، ۱۳۵۰

شماره کتابشناس ملی: ۷۰۳۸۶۰۶

نام کتاب: قانون آیین دادرسی کیفری
پدیدآورندگان: بابک پورقهرمانی جمال یگی، فاطمه احدی

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۴

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

محل نشر: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه

چاپ: نوروزی ۰۱۷-۳۲۲۴۲۲۵۸

قیمت: ۱۲۰,۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۳۴۸۵-۸

مرکز پخش: مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه، حوزه معاونت پژوهشی تلفن: ۰۴۱۳۴۵۴۵۵۰ و

۰۴۱۳۷۴۵۲۵۹۴

مسئولیت مندرجات این کتاب بر عهده مولف کتاب می باشد و کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است

قانون آیین دادرسی کیفری، شالوده و عصاره آرمان احقاق حق، عدالت خواهی، احیای حقوق عامه، قانون گرایی و نظم بخشی هر جامعه‌ای و تضمین کننده حقوق فردی و اجتماعی، امنیت و آسایش اجتماعی و گسترش عدل و آزادی‌های مشروع در حوزه‌های مختلف است. قانون آیین دادرسی کیفری جدید، در مقایسه با قوانین سابق، حاوی سیاست جنایی انسجام یافته تری است که شالوده و بنیان نظام عدالت کیفری کشور را در جهت پیشگیری از وقوع جرم، قضازدایی و بهره‌گیری از نهادهای شبه قضایی، توسعه حقوق عامه و حفظ حقوق متهم و بزه دیده در همه مراحل رسیدگی، حمایت از حقوق بزه دیدگان و شهرد، دادرسی مبتنی بر مشورت و تخصصی کردن شعب، دادرسی همراه با سرعت و امنیت، حمایت از امنیت و آسایش عمومی جامعه، دادرسی توافقی و احیای سیاست جنایی اسلام، حوزه ادله اثبات دعوی، برای اکنون و نسل‌های آینده پی‌ریزی می‌کند. مقررات نظام قضایی، دادرسی و آیین دادرسی کیفری در ایران، طی سه دهه گذشته، چندین بار دچار گردشی و تغییرات کلی شده است. تغییرات مزبور، علاوه بر سازماندهی نظام دادرسی کیفری، مورد موجب بروز بی نظمی و ناپهنجاری‌های متعددی در سیستم قضایی و وضعیت حقن شده است، آن گونه که همگان در زمان حذف قانون آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۰، قرن صلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب شاهد بوده‌اند. قانون جدید هم برای مدت دوره سه ساله آزمایشی مقرر شده و بعد از قابلیت اجرایی، امکان تغییر در آن نیز ممنوع نخواهد بود.

محاکم کیفری ایران قبل از تصویب قانون جدید، در قانون عمده را به عنوان مقررات کیفری شکلی مورد استناد آرای خود قرار می‌دادند. نخست قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸ و دیگری قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۸۱ که به قانون احیای دادسراها نیز شهرت داشت. با توجه به این که قانون نخست پس از حذف نهاد دادسرا در سال ۱۳۷۲ در ایران به تصویب رسیده بود، لذا اسمی از این نهاد و مقامات آن نیاورده بود. با احیای مجدد دادسراها در سال ۱۳۸۱، بین قانون مصوب ۱۳۷۸ و قانون مصوب ۱۳۸۱ هماهنگی و ملازمه آن چنانی وجود نداشت تا جایی که در مواردی هم اجرای مفاد دو قانون با مشکل روبرو می‌شد. پس از تصویب قانون مجازات اسلامی در سال ۱۳۹۲، تحول دیگری در نظام کیفری ایران به وجود آمد و آن تصویب قانون آیین دادرسی کیفری بود که در اسفندماه سال ۱۳۹۲ تصویب و به تأیید شورای محترم نگهبان رسید و در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۳ نیز در روزنامه رسمی انتشار یافت که علیرغم انتشار آن و اجرایی شدن آن پس از

شش ماه (آبان ماه ۱۳۹۳) با تصویب قانون آیین دادرسی جرایم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی به تاریخ ۱۳۹۳/۷/۸ و الحاق این قانون به قانون مذکور (ماده ۶۹۹) اجرای آن هم به تاخیر افتاد و به موجب ماده ۶۹۹ قانون مذکور، اجرای هر سه قانون از تاریخ ۱۳۹۴/۴/۱ شروع خواهد شد. در خلال تصویب و اجرای این قانون مجدداً طرح اصلاح برخی از مواد قانون آیین دادرسی کیفری مطرح شد و در نهایت در مورخه ۱۳۹۴/۳/۲۴ به تصویب کمیسیون حقوقی و قضائی مجلس شورای اسلامی رسید.

این قانون در مقایسه با دو قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۷۸ و نیز قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۸۱، دستخوش تغییرات عمده ای شده است. قانون جدید با وجود برخی از اشکال ها و ایرادهای مترتب بر آن، برخوردار از جنبه های مثبت بسیاری در خصوص رعایت حقوق شهروندی، حقوق متهم، حق دفاع، وکیل مدافع، روند دادرسی، تضمینات تحقق دادرسی عادلانه و منصفانه و رعایت موازنه حقوق بشی در فرایند تحقیقات پلیسی است که با تدوین آئین نامه های اجرایی مقرر در آن، استفاده از تجارب حرفه ای کارشناسان، قضات و وکلای دادگستری، می تواند در تضمین حقوق شهروندی و اساسی مردم، موثر و نقش آفرین گردد. البته ناگفته نماند که از قانونی که پس از سال ها صرف وقت و هزینه، در هزاره سوم میلادی به تصویب رسیده چنین خطاری وجود داشت. با این وجود، صرف نظر از اشکال ها و ایرادهای خاص و موردی ناظر بر مواد معینی از این قانون، مهم ترین چالش فراروی آن، بستر لازم برای اجرای این قانون از حیث امکانات مادی و اجرایی، آموزش و آگاهی است.

این قانون، مشتمل بر ۷ بخش در قالب « کلیات، کشف جرم، تحقیقات مقدماتی، دادگاه های کیفری، رسیدگی و صدور رای، اعتراض به رای، اجرای احکام کیفری و اقدامات تأمینی و تربیتی، هزینه دادرسی و سایر مقررات » و « قانون آیین دادرسی جرایم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی » مصوب ۱۳۹۳ تنظیم و تدوین شده است. امید است این کتاب قانون مورد استفاده استادان ارجمند، قضات و وکلای محترم دادگستری و دانشجویان عزیز قرار گیرد.

در پایان لازم است از زحمات کلیه عزیزان به ویژه از آقای محمد مهدی داداشی) دانشجوی کارشناسی ارشد فقه و حقوق جزا) که در تدوین و ویرسی نهایی نسخه و مطابقت آن با روزنامه رسمی متحمل زحماتی شده اند تقدیر و تشکر می کنیم.

قانون آیین دادرسی کیفری^۱

حجت السلام و المسلمین جناب آقای دکتر حسن روحانی

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

عطف به نامه شماره ۳۸۶۴۹/۱۹۴۱۷۳ در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم (۱۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران قانون آیین دادرسی کیفری مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۴ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی مطابق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی که با عنوان لایحه به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود، پس از موافقت مجلس با اجرای آزمایشی آن به مدت سه سال در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۹ و تایید شورای نگهبان، به پیوست ابلاغ می گردد.

رئیس مجلس شورای اسلامی - علی لاریجانی

۱۳۹۳/۲/۱

شماره ۳۲۳۲

وزارت دادگستری

در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ((قانون آیین دادرسی کیفری)) که در جلسه علنی مورخ نوزدهم بهمن یکهزار و سیصد و نود با اجرای آزمایشی آن به مدت سه سال موافقت گردید و در جلسه مورخ چهارم اسفند ماه یکهزار و سیصد و نود و دو کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی مطابق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب و در تاریخ ۱۳۹۲/۱۱/۲۶ به تایید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره ۱۶۵۲/۹۹ مورخ ۱۳۹۳/۱/۲۰ مجلس شورای اسلامی واصل گردیده است، به پیوست جهت اجرا ابلاغ می گردد.

رئیس جمهور - حسن روحانی

^۱ منتشره در روزنامه رسمی ۲۰۱۳۵ مورخه ۱۳۹۳/۲/۳

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

۱.....	بخش اول - کلیات.....	۱.....
۱.....	فصل اول - تعریف آیین دادرسی کیفری و اصول حاکم بر آن.....	۱.....
۲.....	فصل دوم - دعوای عمومی و دعوای خصوصی.....	۲.....
۶.....	بخش دوم - کشف جرم و تحقیقات مقدماتی.....	۶.....
۶.....	فصل اول - دادرسی حدود صلاحیت آن.....	۶.....
۶.....	فصل دوم - نابطان دادگستری و تکالیف آنان.....	۶.....
۱۴.....	فصل سوم - وظایف و اختیارات دادستان.....	۱۴.....
۲۲.....	فصل چهارم - وظایف و اختیارات بازپرس.....	۲۲.....
۲۲.....	مبحث اول - اختیارات بازپرس حدود صلاحیت.....	۲۲.....
۲۸.....	مبحث دوم - صلاحیت بازپرس.....	۲۸.....
۳۰.....	فصل پنجم - معاینه محل، تحقیق محلی، بازرس و کارشناسی.....	۳۰.....
۳۹.....	فصل ششم - احضار و تحقیق از متهم، شهود و مطلعین.....	۳۹.....
۳۹.....	مبحث اول - احضار، جلب و تحقیق از متهم.....	۳۹.....
۴۷.....	مبحث دوم - احضار و تحقیق از شهود و مطلعین.....	۴۷.....
۴۹.....	فصل هفتم - قرارهای تأمین و نظارت قضائی.....	۴۹.....
۶۰.....	فصل هشتم - اقدامات بازپرس و دادستان پس از ختم تحقیقات.....	۶۰.....
۶۴.....	فصل نهم - تحقیقات مقدماتی جرائم اطفال و نوجوانان.....	۶۴.....
۶۵.....	فصل دهم - وظایف و اختیارات دادستان کل کشور.....	۶۵.....
۶۷.....	بخش سوم - دادگاههای کیفری، رسیدگی و صدور رأی.....	۶۷.....
۶۷.....	فصل اول - تشکیلات و صلاحیت دادگاههای کیفری.....	۶۷.....
۷۴.....	فصل دوم - رسیدگی به ادله اثبات.....	۷۴.....
۷۶.....	فصل سوم - رسیدگی در دادگاههای کیفری.....	۷۶.....
۷۶.....	مبحث اول - کیفیت شروع به رسیدگی.....	۷۶.....

۸۱	مبحث دوم - ترتیب رسیدگی
۸۳	مبحث سوم - صدور رأی
۸۵	فصل چهارم - رسیدگی در دادگاه کیفری یک
۸۵	مبحث اول - مقدمات رسیدگی
۸۹	مبحث سوم - صدور رأی
۹۰	فصل پنجم - رأی غیابی و واثواهی
۹۱	فصل ششم - رسیدگی در دادگاه اطفال و نوجوانان
۹۱	مبحث اول - تشکلات
۹۲	مبحث دوم - ترتیب رسیدگی
۹۳	فصل هفتم - احاله
۹۴	فصل هشتم - رد دادرسی
۹۶	بخش چهارم - اعتراض به رأی
۹۶	فصل اول - کلیات
۱۰۰	فصل دوم - کیفیت رسیدگی دادگاه تجدیدنظر
۱۰۴	فصل سوم - کیفیت رسیدگی دیوان عالی کشور
۱۰۷	فصل چهارم - اعاده دادرسی
۱۱۱	بخش پنجم - اجرای احکام کیفری و اقدامات تأمینی و تربیتی
۱۱۱	فصل اول - کلیات
۱۱۷	فصل دوم - اجرای مجازات حبس
۱۲۱	فصل سوم - اجرای محکومیت‌های مالی
۱۲۳	فصل چهارم - اجرای سایر احکام کیفری
	فصل پنجم - اجرای قرار تعلیق اجرای مجازات، آزادی مشروط، قرار تعویق صدور حکم، نظام نیمه آزادی و آزادی تحت نظارت سامانه‌های الکترونیکی
۱۲۵	
۱۲۷	بخش ششم - هزینه دادرسی
۱۲۹	بخش هفتم - سایر مقررات
۱۳۱	قانون آیین دادرسی جرائم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی مصوب ۱۳۹۳

۱۳۱	بخش هشتم - آیین دادرسی جرائم نیروهای مسلح
۱۳۱	فصل اول - کلیات
۱۳۲	فصل دوم - تشکیلات دادسرا و دادگاههای نظامی
۱۳۵	فصل سوم - صلاحیت
۱۳۶	فصل چهارم - کشف جرم و تحقیقات مقدماتی
۱۳۶	مبحث اول - ضابطان نظامی و تکالیف آنان
۱۳۹	مبحث دوم - کارشناسی
۱۳۹	مبحث سوم - تضار
۱۴۰	مبحث چهارم - فرار بازداشت موقت
۱۴۲	مبحث پنجم - مرور
۱۴۲	فصل پنجم - وکالت در دادسرا و دادگاه نظامی
۱۴۳	فصل ششم - ترتیب رسیدگی صادر و رای
۱۴۴	فصل هفتم - تجدیدنظر و اعاده دادرسی
۱۴۵	فصل هشتم - اجرای احکام
۱۴۵	فصل نهم - زندان ها و بازداشتگاههای نظامی
۱۴۶	بخش نهم - دادرسی الکترونیکی
۱۵۲	بخش دهم - آیین دادرسی جرائم رایان های
۱۵۷	بخش یازدهم - آیین دادرسی جرائم اشخاص حقوقی
۱۵۹	بخش دوازدهم - سایر مقررات